

MUSEU
D'ART CONTEMPORANI
DE BARCELONA

Eivissa, 1971: quan la utopia va ser possible

- L'exposició commemora el VII Congrés de l'International Council of Societies of Industrial Design (ICSID), lloc on va cristal·litzar la interdisciplinarietat entre disseny, art i arquitectura.
- El congrés es presenta avui com una fita clau per entendre idees com ara la sostenibilitat, la participació, l'intercanvi i el paper alliberador de l'art.
- Entre els impulsors del congrés trobem els dissenyadors Yves Zimmermann i André Ricard, el filòsof Xavier Rubert de Ventós, l'artista Albert Ràfols-Casamada, l'arquitecte Antoni de Moragas i l'actual cocomissari de la mostra, juntament amb Teresa Grandas, Daniel Giralt-Miracle.
- Els aleshores estudiants d'arquitectura Fernando Bendito i Carlos Ferrater van impulsar l'*Instant City* a partir d'un disseny de José Miguel de Prada Poole i el congrés es va inaugurar amb un cerimonial multicolor organitzat per Jaume Xifra, Antoni Miralda i Dorothée Selz.

Títol: *La utopia és possible*. ICSID, Eivissa, 1971. **Inauguració:** 20 de juny de 2012. **Dates:** del 21 de juny de 2012 al 20 de gener de 2013. **Comissaris:** Daniel Giralt-Miracle i Teresa Grandas. **Organització i producció:** Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA). Amb la col·laboració del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC) i Moritz.

Del 14 al 16 d'octubre de 1971 va tenir lloc a Eivissa el VII Congrés de l'International Council of Societies of Industrial Design (ICSID), un esdeveniment que es va concebre com a punt de confluència entre el disseny i les formes més experimentals de l'art i l'arquitectura. El congrés es va convertir en un banc de proves per estudiar la relació entre aquestes pràctiques i va suposar una nova manera d'entendre el disseny. En aquest sentit, va precedir els Encuentros de Pamplona, que es van celebrar l'any següent tot prolongant l'esperit participatiu que l'ICSID va inaugurar en un entorn natural. L'exposició commemora l'esdeveniment i subratlla les idees que en podem extreure per al nostre temps, com ara la sostenibilitat, la participació, la solidaritat, les noves relacions entre la indústria i la societat, i el paper alliberador de l'experiència de l'art. Aquest exercici de memòria està compost per material documental, fotografies i pel·lícules procedents de diversos arxius i de fons del MACBA, així com d'exemples d'història oral.

Creativitat en un context clau

L'ICSID del 1971 es va celebrar a la cala de Sant Miquel, fora de les habituals seus urbanes. Mentre que la resta del país, encara sota la dictadura de Franco, mostrava una imatge de repressió, censura i manca de llibertats, Eivissa era un entorn poc construït encara. Des dels anys trenta, intel·lectuals i artistes com Raoul Hausmann, Walter Benjamin i els arquitectes del GATCPAC ja s'havien instal·lat a l'illa. **L'avantguarda i el cosmopolitisme contrastaven amb una cultura rural, molt permissiva**, capaç de conciliar les diferències estètiques i socials. Tal com destaca el cocomissari de l'exposició, Daniel Giralt-Miracle, no es pot entendre el congrés sense tenir en compte el marc històric en què es va celebrar: «En aquells moments tothom estava convençut que calia canviar l'*statu quo* d'una societat que havia quedat obsoleta». I en aquest procés de canvi, el disseny hi va tenir un paper destacat: «Tot allò vinculat a la cultura del disseny era entès com una militància que formava part del paquet renovador de la societat, de tot allò que calia canviar en la forma i en el fons d'aquella societat que buscava camins per expandir-se i que topava amb cànons i ideologies arcaics. Aquest esperit de renovació, aquesta voluntat de posar-se al dia i el desig de trencar fronteres i establir un diàleg internacional amb la cultura del disseny, va ser el germen del congrés celebrat a Eivissa el 1971».

Redissenyar el concepte de congrés

El congrés va estar organitzat per iniciativa de l'Agrupació de Disseny Industrial del Foment de les Arts Decoratives (ADI/FAD). Entre els membres de l'equip organitzatiu, hi havia **André Ricard, Joan Antoni Blanc, Enric Tous, Ferran Freixa, Daniel Giralt-Miracle, Francesc Pernas** i el **Grup Obert de Disseny Urquinaona**. Un dels seus propòsits fundacionals va ser defugir per principi qualsevol programació. Així ho recorda Giralt-Miracle: «La nostra proposta es basava en l'intent d'innovar les formes, de "dissenyar" o, més ben dit, de redissenyar el concepte *congrés*».

La trobada es va estructurar a partir de sales de reunions (als dos hotels de la cala) a les quals es van fer presentacions i discussions sobre qüestions de disseny, urbanisme, noves tecnologies i pensament. Entre les aportacions fonamentals del congrés hi va haver la idea que el disseny no serveix únicament per produir determinats objectes, sinó també per intervenir en els comportaments. El filòsof **Xavier Rubert de Ventós** va parlar sobre el puritanisme en el disseny; l'artista **José María Yturralde**, amb col·laboradors del Centro de Cálculo de la Universidad Complutense de Madrid, va mostrar les possibilitats de l'aplicació dels ordinadors al disseny; **Jordi Cerdà**, llavors estudiant de l'Escola Massana, va presentar el seu estudi sobre el temps amb la utilització del cinema com a mitjà; i un grup d'estudiants de l'escola **Eina**, encapçalats per **Lluís Pau**, va fer una reflexió crítica sobre la situació del disseny al nostre país.

Els vestíbuls dels hotels, on es va oferir un concert de **Pau Riba**, van ser el marc per presentar mostres sobre l'artesanía popular eivissenca i el disseny actual, alhora que l'empresa Olivetti introduïa l'*Implicor*, un innovador sistema audiovisual múltiple. El Museu d'Art Contemporani d'Eivissa va organitzar una exposició sobre art cinètic, programat i tecnològic, coincidint amb el congrés. Així es destacava el contrast entre el que és popular, anònim i tradicional davant les propostes d'autor i modernes.

El somni de l'Instant City

Un dels esdeveniments més celebrats va ser l'*Instant City*, que es va crear per facilitar l'allotjament als estudiants que assistien al congrés. Es va convertir en l'element més atractiu de la trobada, ja que recollia l'esperit sociològic de la contracultura, tot innovant amb l'ús de nous materials com els plàstics inflables. L'*Instant City* va

suposar **un gran happening** que va vincular les habilitats artesanals, la improvisació i el disseny a la construcció.

Carlos Ferrater i **Fernando Bedito**, llavors estudiants d'arquitectura, es van constituir en el Comitè Ad Hoc i van redactar amb **Luis Racionero** el **Manifest de l'Instant City**. El *Manifest*, difós internacionalment, feia una crida a la participació per construir una ciutat que s'havia de basar en el treball com a vehicle de comunicació. **José Miguel de Prada Poole**, professor a la Universitat de Madrid i especialista en arquitectures inflables, va proporcionar els coneixements tècnics perquè el projecte fos possible: una ciutat de plàstic, efímera, basada en un sistema simple de figures geomètriques senzilles. Cilindres i esferes que s'interconnectaven i podien créixer segons les necessitats. **La tècnica constructiva es convertia en un instrument alliberador, a l'abast de qualsevol persona no experta.** L'*Instant City* reivindicava el treball col·lectiu i artesà indissociable de l'oci com una manera de generar noves formes de convivència basades en la creativitat.

Una altra manera de fer art

Des del primer moment, el congrés va voler estar obert a tota expressió creativa que apostés per la innovació. El sopar d'inauguració va consistir en un cerimonial multicolor organitzat pels artistes **Antoni Miralda**, **Jaume Xifra** i **Dorothee Selz**, amb la col·laboració de **Carles Santos** al capdavant d'una orquestra. Els *Cerimonials* consistien en festes rituals en les quals els *attrezzos* i el menjar de color tenien un paper protagonista i transgressor, que **volia trencar la rigidesa de les convencions socialment establertes**. Artistes i públic es confonien en la figura dels participants.

Una altra fita artística la van protagonitzar **Muntadas** i **Gonzalo Mezza**, que van crear el *Vacuflex-3*, una escultura mòbil feta amb un tub de plàstic d'ús industrial verd de més de 150 metres de llarg. L'actuació interactiva consistia en l'experiència del trasllat manual del tub per diverses zones al voltant de la cala. La peça es va convertir en un objecte lúdic en permetre modelar espontàniament formes diverses i inscriure paraules sobre la sorra o a l'aigua: **l'art podia ser un joc**.

Josep Ponsatí va enlairar sobre la cala de Sant Miquel una gran escultura mòbil inflable amb grans globus de plàstic blanc que va arribar a tenir uns 40 metres d'altura. Les formes orgàniques eren variables, ja que estaven en moviment constant.

Experiència de socialització

El congrés de l'ICSID a Eivissa va donar veu a les diferents tendències i generacions del disseny, que ja s'havien evidenciat a la dècada anterior amb l'escissió de l'escola Elisava i la creació d'Eina, entre una visió que l'acostava a la indústria i una concepció més humanística associada a l'art. L'ICSID d'Eivissa va ser una experiència de socialització, un exemple de com l'energia del treball en comú, la vitalitat, la reflexió intel·lectual i l'oci es poden posar al servei de projectes de diàleg; i de com poden generar propostes imaginatives que estructurin nous models de comportament. Tal com va dir Prada Poole en parlar de l'*Instant City*, l'ICSID d'Eivissa va ser la constatació que «la utopia és possible».

La utopia és possible. ICSID, Eivissa 1971

Del 21 de juny de 2012 al 20 de gener de 2013

■ **MACBA.** Plaça dels Àngels, 1. 08001 Barcelona.

■ **HORARI.** Dilluns, dimecres, dijous i divendres, d'11 a 19.30 h (a partir del 25 de juny, d'11 a 20 h); dissabtes, de 10 a 20 h; diumenges i festius, de 10 a 15 h; dimarts no festius, tancat.

■ **VISITES GUIADES DIÀRIES** (incloses en l'entrada).

■ **TAULA RODONA «*La utopia és possible. ICSID. Eivissa, 1971*».** Amb José Díaz Cuyás, Daniel Giralt-Miracle i Teresa Grandas. Dijous 21 de juny, 19.30 h. Auditori MACBA. Entrada gratuïta. Capacitat limitada.

■ **VISITA COMENTADA A CÀRREC DE DANIEL GIRALT-MIRACLE I TERESA GRANDAS,** cocomissaris de l'exposició. Dilluns 16 de juliol, 19.30 h (exclusiva per als Amics del MACBA). Sales del Museu. Places limitades.

■ **TALLER I ACCIÓ AMB ESTUDIANTS D'ARQUITECTURA PER CONSTRUIR UN FRAGMENT DE L'*INSTANT CITY*.** Tardor 2012. Espais del Museu.

■ **MÉS INFORMACIÓ:** www.macba.cat i http://twitter.com/MACBA_Barcelona

Aquesta nota de premsa està publicada amb una llicència Creative Commons (Reconeixement-CompartirIgual 3.0 No adaptada - CC BY-SA 3.0) <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.ca>